

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2023.8.16>
УДК 005.21:005

Юлія Леонідівна ЧИРКОВА

к. е. н., доцент, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7315-9520>

e-mail: yuliya.l.chyrkova@lpnu.ua

Богдана Миколаївна ТКАЧУК

студентка, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2981-808X>

e-mail: bohdana.tkachuk.me.2019@lpnu.ua

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЄВРОПЕЙСЬКИХ РИНКАХ (НА ПРИКЛАДІ ГАЛУЗІ ВИРОБНИЦТВА ШТУЧНИХ ЯЛИНОК)

Статтю присвячено ідентифікації сутності конкурентного потенціалу підприємств та систему конкурентних переваг загалом. Виявлено основні проблеми із становленням рівня конкурентного потенціалу підприємств із виробництва штучних ялинок, що виступили об'єктом дослідження у роботі. Запропоновано оптимальні шляхи їх вирішення: виконати пошук нового підходу до оцінювання рівня розвитку трудового складника конкурентного потенціалу та здійснити переорієнтацію на застосування європейських стандартів у матеріально-сировинному забезпеченні виробничого процесу підприємств.

Ключові слова: конкурентний потенціал, підприємство, трудовий потенціал, виробничий потенціал, система методів оцінки трудового потенціалу, європейські стандарти, досвід європейських компаній

ВСТУП

В умовах глобалізації, процесах цифровізації та поширення ідей сталого розвитку для кожної організації важливо не лише утримувати наявний рівень конкурентного потенціалу, а й впроваджувати заходи з його підвищення. Конкурентний потенціал відображає наявність у підприємства можливостей, виробничих потужностей, необхідної кількості капіталу та ресурсів, рівня відкритості до інновацій, що складають його комплексну оцінку, визначають місце серед конкурентів.

В сучасних умовах економічної невизначеності та політичної нестабільності варто розробляти заходи, що спрямовано на довгостроковий розвиток підприємства. Для цього варто розглядати окремі складники конкурентного потенціалу: фінансовий, управлінський, інформаційно-інноваційний, маркетинговий, кадровий та виробничий потенціали, оцінювати як їх окремі характеристики, так і синергетичний ефект, що виникає в їх взаємодії. Основною частиною формування конкурентного потенціалу є його адекватне, всебічне та неупереджене оцінювання, що може здійснюватися за рахунок використання класичних та новітніх методів. На основі оцінки недоліків чи переваг того чи іншого потенціалу плануються заходи з їхнього вдосконалення: максимальне застосування позитивних характеристик і усунення або коригування негативних.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Виокремлено та проаналізовано проблеми вибору та застосування інструментів підвищення конкурентного потенціалу підприємств з виробництва штучних ялинок на європейських ринках та наведення рекомендацій з удосконалення цього процесу. У дослідженні застосовано методи: аналіз і синтез, порівняння, узагальнення.

МЕТА роботи полягає у виявленні проблем вибору та застосування інструментів підвищення кон-

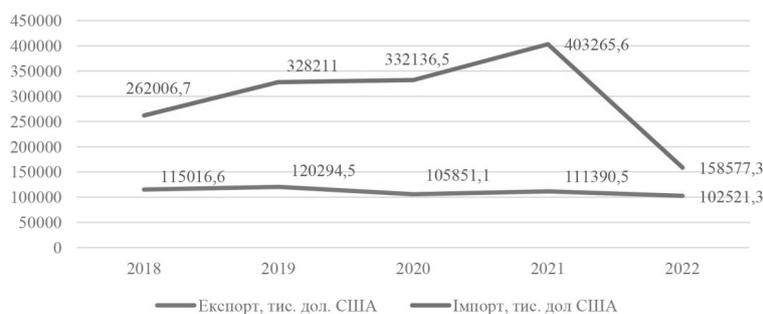
курентного потенціалу підприємств з виробництва штучних ялинок на європейських ринках та наданні рекомендованих шляхів вирішення даної проблеми.

РЕЗУЛЬТАТИ

Штучні ялинки – важливий атрибут новорічних та різдвяних свят, що сьогодні користується значним попитом в Україні та світі. Дотепер ведуться дискусії про рівень екологічності штучних ялинок порівняно з натуральними. Проте штучні ялинки відрізняються своєю довговічністю та можливістю переробки, що вказує на безпечність їх застосування. В Україні функціонують багато підприємств із виробництва штучних ялинок, найвідоміші із яких: ТОВ «Квазар», ТОВ «Пластмакс», ТОВ «Сіга Груп» та ТОВ «Ялинка від білки». Проте імпорт такого товару до України значно перевищує обсяги експорту (рис. 1) [1].

Відповідно до переважання імпорتنих операцій над експортними з купівлі чи продажу штучних ялинок, є проблеми, що заважають вітчизняним підприємствам налаштувати ефективний збут цього товару на іноземні ринки. Найчастіше труднощі виникають всередині підприємства, а саме у відсутності балансу між складниками конкурентного потенціалу, що заважає їм змагатися на ринку із іноземними виробниками штучних ялинок.

Конкурентний потенціал – це комплекс можливостей, потужностей, ідей, компетенцій, ресурсів, у взаємодії яких формується набір конкурентних переваг, які включають в себе два складника – адаптивність (властивість пристосовуватися та взаємодіяти із зовнішнім середовищем) та інноваційність. Конкурентний потенціал є мінливим явищем відповідно до постійних змін в його складниках: фінансового, управлінського, інформаційно-інноваційного, маркетингового, кадрового та виробничого потенціалів [2]. Це поняття варто розглядати як ієрархічну структуру, що складається з двох рівнів (рис. 2).

* УКТЗЕД 9505 10 90 00 – Іграшки, ігри та спортивний інвентар; їхні частини та приладдя. Вироби для свят, карнавалів або інші вироби для розваг, включаючи вироби для фокусів та жартів: - вироби для новорічних, різдвяних свят; - з інших матеріалів

Рис. 1. Динаміка обсягів експорту та імпорту штучних ялинок в Україні у 2018-2022 рр.

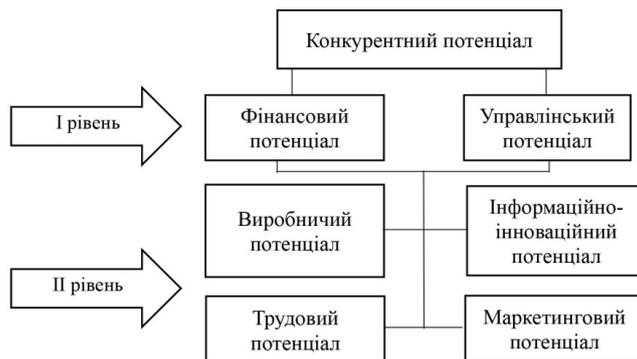

Рис. 2. Структурні елементи конкурентного потенціалу підприємств

Першим рівнем є фінансовий та управлінський потенціали, що пояснюється важливістю наявності фінансових ресурсів та кваліфікованого управлінського персоналу, що має компетентність розпоряджання ними. Перший рівень визначає можливість розвитку другого рівня, де вже мають місце решта вищезазначених потенціалів.

Для визначення рівня конкурентного потенціалу підприємств з виробництва штучних ялинок необхідно здійснити його ретельне оцінювання, зокрема, можна застосувати три класичні підходи: ресурсний, результативний і резервний. Ресурсний метод полягає у визначенні вартості ресурсів товариства, що використовуються у виробництві штучних ялинок, а ефективність їх використання розраховується як відношення результату до величини використаних ресурсів. Результативний підхід можна застосувати для оцінювання величини максимального виробництва штучних ялинок відповідно до поточної якісної та кількісної характеристики цього товару. Резервний метод полягає в оцінюванні наявності в організації «резерву» - потенційних можливостей, змоги усунути вплив негативних факторів і максимально застосувати вплив позитивних. Одним із найбільш точних методів є критеріальний, що полягає у застосуванні розрахункових оцінювальних критеріїв діяльності підприємств цієї сфери – абсолютних (обсяги валової продукції, чистого прибутку, вартості активів та основних засобів, фонд заробітної плати) та відносних (рентабельність, ліквідність, фінансова незалежність тощо) показників ефективності виробництва. Показники оцінюють відповідно до встановленого еталонного значення, і на основі цього формуються висновки про рівень ефективності

виробництва штучних ялинок [2]. У контексті виходу підприємств з виробництва штучних ялинок на ринок ЄС необхідно розглянути досвід застосування новітніх методів оцінювання конкурентного потенціалу європейськими компаніями, серед яких найбільш репрезентативним є бенчмаркінг, який полягає у визначенні та перейнятті досвіду системи управління, технології виробництва, схем залучення інвестицій підприємства-лідера у галузі виробництва штучних ялинок на вітчизняному та іноземному ринках [3].

На актуальність впровадження інструментів вдосконалення конкурентного потенціалу підприємства на європейських ринках вказує те, що найчастіше підприємства з виробництва штучних ялинок застосовують систему оцінювання складників конкурентного потенціалу, яка не несе в собі повної та всебічної його характеристики (табл. 1).

На основі оцінювання конкурентного потенціалу можна розробляти модель його формування. Проте варто враховувати не лише можливості підприємства, а й виклики XXI ст. Зокрема, варто взяти до уваги важливість ведення діяльності відповідно до встановлених Законодавством ЄС вимог використання певних матеріалів, що можуть мати негативний вплив на здоров'я людини та стан навколишнього середовища. Виробництво штучних ялинок, що не нестимуть екологічної загрози, будуть користуватися значним попитом серед європейців, що підтримують ідеї Зеленої Політики ЄС. До того ж за масштабної цифровізації багатьох сфер виробництва важливо звертати увагу на рівень обізнаності та грамотності застосування працівниками підприємств комп'ютерних технологій та сучасного програмного забезпечення.

Таблиця 1 – Індикатори оцінювання окремих складових конкурентного потенціалу підприємств з виробництва штучних ялинок

Складник конкурентного потенціалу	Індикатори
Управлінський потенціал	Система цілей підприємства, організаційна культура.
Виробничий потенціал	Рентабельність: капіталу, реалізації продукції; термін обороту виробничих запасів.
Фінансовий потенціал	Чиста виручка від реалізації товарів; чистий прибуток; середньорічна вартість власного капіталу; коефіцієнт оборотності власного капіталу; співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості;
Трудовий потенціал	Середньооблікова чисельність працівників; плінність кадрів; відсоток працівників, що підвищили кваліфікацію впродовж року діяльності; кваліфікаційний склад працівників
Інформаційно-інноваційний потенціал	Відсоток інвестицій у новітні технології виробництва штучних ялинок впродовж року; відсоток витрат на забезпечення збору повної якісної та достовірної інформації про внутрішні та зовнішні фактори виробництва; бал якості управління підприємством згідно з даними анкетування працівників підприємства.
Маркетинговий потенціал	Частка ринку; відсоток популярності бренду на ринку України; сервісне обслуговування клієнтів.

Підприємства, що працюють у сфері виробництва штучних ялинок, у своєму масштабуванні роблять наголос на розвиток фінансової та виробничої сфери, не враховуючи в сьогоденні умовах важливість кадрового фактору. Тому на даних підприємствах проводиться узагальнене та нерепрезентативне оцінювання трудового потенціалу, оскільки визначається лише рівень кваліфікації працівників та їх плінність, а не повний набір їхніх характеристик. Сьогодні є безліч методів, що допомагають глибоко і всебічно оцінити кадровий складник конкурентного потенціалу, і на основі оцінки прийняти певні управлінські рішення для вдосконалення управління трудовим ресурсом та діяльністю підприємства загалом [4; 5]. Розглянемо рекомендовані методи оцінювання трудового потенціалу підприємств з виробництва штучних ялинок (табл. 2).

На рис. 3-4 показано рекомендовані для підприємств з виробництва штучних ялинок моделі підбору методів для працівників виробничого та управлінського рівнів.

У здійсненні планування виходу підприємств цієї сфери необхідно оцінити досвід європейських компаній-конкурентів та модернізувати систему виробництва цього товару відповідно до вимог ст. 21 та ідеї боротьби Європи із забрудненням навколишнього середовища, та таким способом удосконалити виробничий складник конкурентного потенціалу певної організації.

У виробництві штучних ялинок підприємства найчастіше використовують недорогу, невибагливу та доступну сировину – полівінілхлорид (ПВХ), що має багато позитивних характеристик: рентабельність (є недорогим і вигідним у виробництві), довговічність (вироби з ПВХ мають великий термін користування), стійкість (є стійким до сонячних променів, вологи, температурних перепадів, вогню, більшості хімічних речовин), універсальність, простота в обслуговуванні. Проте даний матеріал у своєму складі містить 0,8-0,9 % свинцю, що унеможлиблює його застосування у виробництві штучних ялинок і продажу їх на європейських ринках відповідно до законодавства ЄС. Йдеться про прийнятий 03.05.2023 р. Регламент Європейської Комісії про внесення змін до Додатку XVII до Регламенту (ЄС) № 1907/2006 Європейського Пар-

ламенту та Ради «Про свинець та його сполуки у ПВХ» [6]. У документі вказується про запровадження заборони розміщення на ринку ЄС виробів з ПВХ, що містить понад 0,1 % свинцю від маси матеріалу. Проблема постає у невідповідності вимог Державних стандартів України до вмісту свинцю у ПВХ, що ускладнює переорієнтацію виробництва вітчизняних підприємств цієї сфери відповідно до стандартів ЄС та продаж продукції компаній на європейських ринках. Вимоги відображено у табл. 3 [7].

Тому перед підприємствами постає завдання обрати нову матеріально-виробничу базу. Нами рекомендується розглянути застосування поліетилену (ПЕ) як основи виробництва штучних ялинок. Подамо у табл. 4 порівняльну характеристику ПВХ і ПЕ.

Як видно з даних табл. 4 і відповідно до проблеми розвитку українських підприємств з виробництва штучних ялинок, що полягає у недосконалості матеріально-виробничої бази, підприємствам для виробництва штучних ялинок як сировину варто обрати ПЕ, що характеризується вищим рівнем екологічності, ніж ПВХ. У використанні ПЕ для виробництва штучних ялинок здійснюватиметься менший негативний вплив, ніж у застосуванні ПВХ, який під час розплавлення виділяє токсичні побічні продукти, що використовуються як пластифікатори та стабілізатори, наприклад, фталати, хлор та свинець.

ПЕ набагато легше піддається вторинній переробці або повторному використанню, а переробку ПВХ визнано неефективною та непридатною в майбутньому [8]. Окрім того ПЕ має здатність до біологічного розкладання у відповідному середовищі із застосуванням спеціальних засобів. ПЕ як і інші види пластику піддаються суворому контролю з боку органів влади ЄС, проте ведення контролю за рівнем відходів, співпраця із підприємствами, що переробляють ПЕ та інший пластик, нададуть змогу організаціям не тільки вийти і розпочати діяльність на обраному європейському ринку, а й стати на ньому конкурентоспроможним і успішним. Підприємствам рекомендовано застосовувати ідеї та заходи зі зменшення впливу пластикових виробів на навколишнє середовище, що викладені у Директиві ЄС 2019/904 Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу від 5 червня 2019 р. [9].

Таблиця 2 – Запропонована сукупність інструментів оцінювання трудового потенціалу підприємства з виробництва штучних ялинок на європейських ринках

Назва методу	Сутність	Ефект від використання методу на підприємстві з виробництва штучних ялинок
Рекомендовані методи відповідно до кількісного (наукового) підходу		
Витратний	Полягає у розрахунку суми витрат, що спрямовувались на підготовку, утримання та розвиток працівників у майбутньому	Допомагає зробити вартісне оцінювання трудового потенціалу та може застосовуватись у дослідженні будь-якого рівня, проте є обмеженим відповідно до великої кількості цілей підприємства
Порівняльний	Порівняння трудових потенціалів окремих працівників на основі якісних, кількісних та комбінованих методів	Допомагає прийняти рішення на основі оцінювання переваг чи недоліків одного працівника відносно іншого відповідно до потреб підприємства
Результативний	Дослідження ролі того чи іншого робітника та оцінювання його у результатів у виробництві та продажу товарів	Оцінює цінність кожного працівника, на основі чого допомагає прийняти рішення стосовно користі працівника і доцільності його подальшої роботи
Інтегральний	Всебічне оцінювання працівника на основі експертних думок	Після оцінювання характеристик працівника формується їхня інтегральна оцінка, відповідно до якої приймається оптимальне рішення про роботу
Рекомендовані якісні методи		
Інтерв'ю	Опитування працівника компетентними експертами про його біографію, поведінку, компетенції	Проведення аналізу відповідей працівника допомагає визначити його компетентність та цінність для підприємства
Метод «360 градусів»	Проведення опитування серед колег, менеджерів, підлеглих та клієнтів підприємства про роботу певного працівника	На основі судження колег визначається рівень професійності та компетентності, модель поведінки працівника, рівень комфорту під час роботи з ним; проте через упереджене ставлення оцінку може бути спотворено.
Метод «180 градусів»	Проведення двобічного опитування між керівником і співробітником про ефективність його роботи та порівняння їхніх оцінок	Допомагає порівняти оцінку з боку працівника та директора і визначити корисність роботи співробітника на поточній посаді на підприємстві
Метод «один-на-один»	Проведення персональних зустрічей із співробітниками та обговорення їхньої активності, результатів роботи та його ставлення до роботи	Допомагає краще пізнати співробітника як частину колективу та як окрему особистість, оцінити його трудову активність, амбіції, поставлені цілі та старанність задля розвитку підприємства
Оцінювання організаційно-управлінських та особистісних характеристик управлінського рівня	Полягає в оцінюванні компетентним експертом моделі поведінки працівника управлінського рівня, аналізування його вмінь відповідно до посади	Оцінювання вмінь працівника організувати колектив, делегувати повноваження, здійснювати контроль, його рівня організованості, цілеспрямованості, стресостійкості, робиться висновок про професійність та відповідність вмінь та навичок працівника його поточній посаді
In-Трай (укр. «контейнер з документами»)	Працівникам надається певна інформація, яку потрібно проаналізувати, або представляється змодельована ситуація, що потребує вирішення	На основі дослідження можна проаналізувати можливість працівника аналітично, критично та креативно мислити, обробляти певний масив даних та робити з них висновки, швидко приймати оптимальне рішення
Рекомендовані кількісні методи		
Рейтинговий	Оцінювання трудових якостей працівника відповідно до розробленої експертом шкали оцінювання	Допомагає відслідковувати динаміку трудових якостей різних працівників в їх порівнянні з балами шкали
Ранговий	Складання експертом рейтингу співробітників	У ранжуванні працівників можна визначити найбільш чи найменш успішних співробітників; прийняти рішення про необхідність розвитку працівника
Рекомендовані комбіновані методи		
Тестування	Проходження працівниками тестів з професійних, психологічних та фізіологічних характеристик	На основі результатів тестування можна зробити висновок про відповідність характеристик та знань працівника його посаді
Оцінювання результативності (KPI)	Полягає у поставленні перед кожним працівником особистої цілі до роботи на підприємстві	Після виконання співробітниками поставлених цілей оцінюється ефективність їх роботи та відсоток виконання заданих завдань; в результаті можна зробити висновок про результативність роботи того чи іншого працівника, його цілеспрямованості, відповідальності, мотивацію, та визначити його цінність для підприємства
Метод оцінювання на базі моделей компетентності	Проведення всебічного оцінювання працівника на основі застосування математичних моделей	Можна оцінити інтелектуальні, професійні, психологічні та соціальні характеристики працівника і скласти інтегральну оцінку його компетентності та цінності для підприємства

Рис. 3. Пропонована модель застосування методів оцінювання трудового потенціалу працівників виробничого рівня на підприємстві з виробництва штучних ялинок

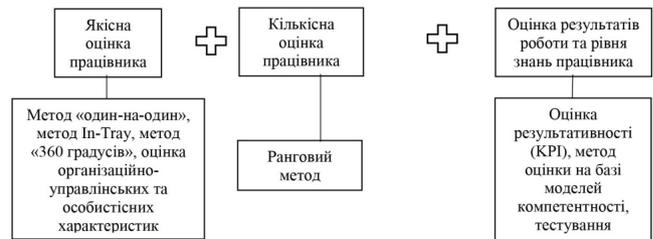

Рис. 4. Рекомендована модель застосування методів оцінювання трудового потенціалу працівників управлінського рівня на підприємстві з виробництва штучних ялинок

Таблиця 3 – Вимоги до вмісту свинцю у полівінілхлориді згідно з українським та європейським законодавством

Вимоги ДСТУ 7576:2014 Полівінілхлорид суспензійний. Технічні вимоги.	Вимоги Регламенту ЄС №1907/2006
Вказує на дозвіл виробництва та розміщення на ринку України товарів із полівінілхлориду із вмістом свинцю до 1%.	Передбачає дозвіл на виробництво європейськими та іноземними компаніями та розміщення на ринку ЄС виробів із полівінілхлориду із вмістом свинцю до 0,1%.

Таблиця 4 – Порівняльна характеристика застосування полівінілхлориду та поліетилену на підприємствах для виготовлення штучних ялинок*

Матеріал	Полівінілхлорид (ПВХ)	Поліетилен (ПЕ)
Ознака		
Склад і структура	Лінійна структура з атомами хлору, приєднаними до полімерного ланцюга; містить стабілізатор – свинець (0,8-0,9% складу ПВХ)	Лінійна структура з атомами водню, приєднаними до полімерного ланцюга
Щільність	Щільність від 1,3 до 1,45 г/см ³	Щільність від 0,9 до 0,97 г/см ³
Механічні властивості	Жорсткий матеріал, міцний, твердий	Гнучкий матеріал із високим рівнем розтяжності та ударостійкості
Стійкість до хімічних речовин	Чутливий до органічних розчинників	Стійкий до будь-яких хімічних речовин
Термостійкість	Витримує діапазон температур від 60 до 90 °С; температура плавлення від 100 до 260 °С	Витримує ширший діапазон температур (від -50 до 90 °С; температура плавлення становить 120-130 °С
Електропровідність	Низька	Низька
Екологічність застосування	Містить у складі хлор та свинець, що має негативний вплив на середовище у виробництві ПВХ та його утилізації; складність або неможливість повторного використання чи переробки внаслідок складної хімічної структури і великої кількості домішок	У виробництві, використанні та утилізації має менш негативний вплив та вуглецевий слід; вирізняється легкістю повторного використання чи переробки від 1 до 10 циклів.

*На основі відомостей технічної документації досліджуваних підприємств із виробництва штучних ялинок

ВИСНОВКИ

Всередині вітчизняних підприємств з виробництва штучних ялинок є певні проблеми, що прямо впливають на їхній конкурентний потенціал. Зокрема, варто вказати на недосконалість саме трудового та виробничого складників конкурентного потенціалу товаристів. Як вирішення першої проблеми підприємствам рекомендовано застосовувати сучасні та репрезентативні методи оцінювання трудового потенціалу. Для вирішення другої проблеми запропоновано замінити поточну сировину на поліетилен, що вважається більш екологічним, придатним до переробки і біологічного розкладання. Від впровадження вищезгаданих заходів можна очікувати досягнення таких ефектів: еконо-

мічні (зростання попиту на продукцію через впровадження популярної ідеї сталого розвитку та зростання інвестиційної привабливості та рейтингових оцінок підприємств внаслідок цього; якість продукції підвищиться завдяки використанню сировини, що відповідає екологічним стандартам ЄС; внаслідок використання матеріалів (поліетилену), що характеризується набагато меншим рівнем токсичності, будуть покращуватися умови праці робітників; відбуватиметься зростання продуктивності праці та середньої заробітної плати внаслідок застосування запропонованої системи оцінювання трудового потенціалу; обґрунтоване та неупереджене оцінювання працівників допоможе уникнути їх значної плинності).

Список використаних джерел

1. Товарна структура зовнішньої торгівлі України. Держстат України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Карачина Н.П. Конкурентний потенціал та його роль у формуванні конкурентоспроможності підприємства. *Економічний простір*. 2014. № 86. С. 164–172.
3. Морщенок Т. Бенчмаркінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур. *Економіка і*

суспільство. 2017. № 9. С. 527–534.

4. Харун О. Аналіз сучасних методичних підходів до оцінки трудового потенціалу підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 12. С. 354–358.

5. Дибленко В., Шевченко О., Ракова С. Сучасні підходи щодо оцінювання трудового потенціалу підприємства. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2012. № 6. С. 277–281.

6. Про внесення змін до Додатку XVII до Регламенту (ЄС) № 1907/2006 Європейського Парламенту та Ради щодо свинцю та його сполук у ПВХ: Регламент Комісії ЄС від 3 травня 2023 р. №2023/923. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/923/oj>

7. ДСТУ 7576:2014. Полівінілхлорид суспензійний. Технічні вимоги. [Чинний від 01.05.2015]. Вид. офіц. Київ, 2015. 15 с.

8. Lewandowski K., Skorczewska K. Brief overview of polyvinyl chloride recycling. *Polymers*. 2022. Issue 15. URL: <https://doi.org/10.3390/polym14153035>

9. Про зменшення впливу певних пластикових виробів на навколишнє середовище: Директива Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 р. №2019/904. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/904/oj>

References

1. Commodity structure of foreign trade of Ukraine. State Statistics Service of Ukraine. URL: <https://www.ukrstat> (in Ukrainian).

2. Competitive potential and its role in the formation of enterprise competitiveness. *Economic space*. 2014. No. 86. pp. 164-172 (in Ukrainian).

3. Benchmarking as a tool for increasing the competitiveness of business structures. *Economy and society*. 2017. No. 9. pp. 527-534 (in Ukrainian).

4. Analysis of modern methodological approaches to assessing the labor potential of the enterprise. *Global and national problems of the economy*. 2016. No. 12. P. 354-358 (in Ukrainian).

5. Modern approaches to assessing the labor potential of the enterprise. *Bulletin of the Kyiv National University of Technology and Design*. 2012. No. 6. P. 277-281 (in Ukrainian).

6. On amending Annex XVII to Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council as regards lead and its compounds in PVC: Commission Regulation (EU) No. 2023/923 of May 3, 2023. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/923/oj>

7. DSTU 7576:2014. Suspension polyvinyl chloride. Technical requirements. [Effective from 01.05.2015]. Published by the official. Kyiv: Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine, 2015. 15 p. (in Ukrainian).

8. Lewandowski K., Skorczewska K. Brief overview of polyvinyl chloride recycling. *Polymers*. 2022. Issue 15. URL: <https://doi.org/10.3390/polym14153035>

9. On the reduction of the impact of certain plastic products on the environment: Directive 2019/904 of the European Parliament and of the Council of June 5, 2019. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/904/oj>

Yuliia CHYRKOVA

PhD in Economics, Associate Professor, Lviv Polytechnic National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7315-9520>

e-mail: yuliya.l.chyrkova@lpnu.ua

Bohdana TKACHUK

student, Lviv Polytechnic National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2981-808X>

e-mail: bohdana.tkachuk.me.2019@lpnu.ua

PROBLEMS OF THE DOMESTIC ENTERPRISES' COMPETITIVE POTENTIAL FORMATION IN THE EUROPEAN MARKETS (ON THE EXAMPLE OF THE ARTIFICIAL CHRISTMAS TREE INDUSTRY)

Introduction. In the conduct of enterprises' activities during the full-scale war of the Russian Federation against Ukraine, special attention should be paid to the formation of enterprises labor and production potential, since the post-war development of organizations will be based on the involvement of high-quality raw materials and employees who can effectively use them. The paper identifies the main problems with the formation of the level of competitive potential of enterprises producing artificial Christmas trees. As a result, the authors suggest optimal ways to solve these problems, in particular, it is recommended to search for a new approach to assessing the level of development of the labor component of the competitive potential of an enterprise on the basis of a comprehensive set of indicators and to reorient to the application of European standards in the material and raw material supply of the production process of enterprises producing artificial Christmas trees.

The purpose of the paper is to identify the problems of selecting and implementing tools to increase the competitive potential of enterprises producing artificial Christmas trees in European markets and provide the recommended ways to solve them.

Results. The main problems within the formation of the level of competitive potential of enterprises producing artificial Christmas trees are the imperfection of the formation and assessment of labor potential due to the imperfection of the system of its assessment and the formation of production potential due to the use of raw materials that do not meet the standards and requirements of the legislation of the European Union.

Conclusion. Authors' recommendation is to search for a new approach to assessing the level of development of the enterprises' competitive potential labor component based on a quantitative and qualitative set of indicators and to reorient to the application of European standards in the raw material supply of the production process of artificial Christmas tree enterprises, which will increase their competitive potential in the EU markets.

Keywords: competitive potential, enterprise, labor potential, production potential, system of methods for assessing labor potential, European standards, experience of European companies